

עוף שנשפך דמו, או יצא מחוץ לקלעים, או נמלק בלילה – נחלקו בו ראשונים האם ר' יהודה מודה בו שלא ירד, ועל כך ראה לעיל מערכה קסז.

ירדו. גם לדעה "לאו כמקומו דמי", נוקטת הגמ' בפרק שני שאפילו ר' יהודה מודה שלא ירדו, והשינוי אינו נחשב כ"נשפך". יש אומרים שהסוגיה במעילה חולקת על כך (לחם משנה בדעת הרמב"ם).

מערכה רא. שחיטת קדשים בלילה והעלאתם מחוץ למקדש (פד,ב)

כמו כן דנו הראשונים על עצם השחיטה בלילה בחוץ וההעלאה בלילה: האם החיוב לשוחט ומעלה בחוץ הוא דווקא ביום, כדוגמת ההקרבה במקדש?²

שאלות אלו נדונות בסוגיה זו ובשתי סוגיות הקשורות אליה בפרק שלושה עשר (קח,א וקיא,ב). העוסק בהלכות שחיטה והעלאה בחוץ.

שיטת רבי יוחנן

בגמ' מובאת מימרא של רבי יוחנן: "השוחט בהמה בלילה בפנים והעלה בחוץ – חייב, לא תהא פחותה משוחט בחוץ ומעלה בחוץ"³. לדעתו, כשם שהמעלה שחוטת חוץ חייב אף על פי שאינם ראויים להיקרב, כך גם המעלה קרבן שנפסל בגלל שחיטתו בלילה בפנים חייב. לדעת ר' שמעון, הסובר ששחיטת לילה שעלתה למזבח לא תרד, אין בכך כל חידוש; החידוש הוא בדעת ר' יהודה, הסובר שתד, ובכל זאת חייבים עליה בחוץ (רש"י ד"ה השוחט ותוס' ד"ה לא).

אלמלא דברי ר' יוחנן, היה מקום לומר שהחידוש שחייבים על העלאת שחוטת חוץ נאמר אך ורק על קרבנות שכל פסולם הוא עשייתם בחוץ, ואילו קרבנות הנעשים בפנים תלויים בגדרי "פסולו בקודש". אולם ר' יוחנן מרחיב את החידוש, ולפיכך יש לשאול: מהו, אם כן, תוקפו של הכלל התולה את החיוב ב"פסולו בקודש"? מסתבר שלדעה זו, הדין שקרבן ש"אין פסולו בקודש" אין חייבים עליו נאמר רק על קרבנות שמלכתחילה אינם ראויים כלל לקרבן, כגון בעל מום וכל הנכללים ב"הלכות איסורי מזבח", אבל קרבנות שהיו ראויים מתחילה, ונפסלו עקב תקלה כלשהי בהקרבתם, אפילו תקלה חמורה כזו המוגדרת כ"אין פסולו בקודש" – חייבים על העלאתם בחוץ (קדשי דוד וחמדת דניאל)⁴.

1. השוחט בלילה בחוץ חייב אם השוחט בלילה בפנים פטור. בשמ"ק (אות ב) הגיה כאמור, וכן הוא ברש"י ד"ה השוחט ותוס' ד"ה לא תהא. אף הראב"ד לא דן בסוגיה זו, וכתב שהשוחט ומעלה בלילה "לדברי הכל פטור", ומכאן שלדעתו לא בזה נחלקו כאן.

2. מדברי שניהם, ובפרט מהחמדת דניאל, משתמע שחידושו של ר' יוחנן נוגע גם לשאר הדברים שבהם נחלק ר' יהודה על ר"ש: נשפך דמה או יצא, וראה להלן אודות דברי רבה על קבלה בכלי חול. אולם בתוס' (ד"ה לא תהא), שכתבו: "דבלו ויוצא וטמא לא שייך לא תהא פחותה משוחט בחוץ", משתמע שרק בפסולי שחיטה, כגון עוף ולילה, אפשר ללמוד פנים מחוץ, ואילו כאשר השחיטה בפנים היתה כשרה ורק לאחר מכן נפסל הקרבן מסיבה כלשהי – אין לחייב על העלאתו בחוץ רק מכח סברת "לא תהא פחותה".

נאמר בתורה: "איש איש מבית ישראל אשר ישחט... ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן לה'... ונכרת האיש ההוא מקרב עמו... ואליהם תאמר, איש איש מבית ישראל ומן הגר אשר יגור בתוכם אשר יעלה עולה או זבח. ואל פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אותו לה' ונכרת האיש ההוא מעמיו" (ויקרא יז, ג-ט). נאמרו כאן שני איסורים: שחיטת קרבן מחוץ למשכן¹, והעלאת קרבן מחוצה לו. על שניהם נאמר "ואל פתח אהל מועד לא הביאו", "לא יביאנו", ומכאן למדו חכמים שהאיסור נאמר רק על קרבן שכשר לבוא במקדש (משנה קט,א וקיא,א). לא רק קרבן הכשר לכתחילה במקדש חייבים על העלאתו בחוץ, אלא גם קרבן פסול, מן הקרבנות שאם עלו למזבח לא ירדו (משנה קט,א). שהרי אף הוא מתקבל באהל מועד בדיעבד.

על פי זה, קרבן שנשחט מחוץ למקדש – ראוי היה שלא יהיה חיוב על העלאתו בחוץ, שהרי קרבן כזה פסול במקדש, ואפילו אם עלה – ירד. כך, אכן, סובר ר' יוסי הגלילי (משנה קו,א). אבל חכמים למדו מפסוק מיוחד (קז,א) שגם קרבן שנשחט בחוץ – חייבים על העלאתו בחוץ.

מכאן מתעוררת השאלה סביב שחיטת לילה, הן לגבי האיסור בעצם השחיטה והן לגבי העלאת הקרבן לאחר מכן. כאשר היא נעשית במקדש, נחלקו בה תנאים: לדעת ר' שמעון אם עלה לא ירד, ור' יהודה חולק (פד,א). כאשר שחיטת הלילה נעשית בחוץ, לכל הדעות הקרבן אינו ראוי להתקבל בפנים. אם כן, על פי הכלל התולה את החיוב בחוץ בדין "אם עלה לא ירד" ראוי היה ששחיטת לילה בפנים לדעת ר' יהודה, וכן שחיטת לילה בחוץ לכל הדעות, לא יהיה חיוב על העלאתם בחוץ. הסוגיה עוסקת בשאלה: האם החידוש החורג מן הכלל, ולפיו קרבן שנשחט בחוץ חייבים על העלאתו בחוץ, כולל גם את המקרים הללו של שחיטת לילה בפנים ובחוץ?

1. או אף שחיטת חולין, כהוראת שעה לדור המדבר, עיין חולין טז, ב, ז, א.

2. העלאת אברים ופדרים נעשית במקדש גם בלילה, אך לא זריקת דם והקטרת קומץ.

3. בגמ' לפנינו מופיע נוסח אחר, שהשוחט בלילה בפנים ומעלה בחוץ פטור, ורק השוחט בחוץ ומעלה בחוץ חייב, ולפיו ר' יוחנן חידש רק שכשם שהשוחט בחוץ ומעלה בחוץ חייב כך יתחייב אם עשה זאת בלילה, ועל כך הקשה רב חייא בר אבין, וכדעת הראב"ד (הל' מעה"ק יח, יז), להלן, שהמעלה בלילה פטור. נוסח זה קשה, שכן לפיו לא מובנת קושיית רב חייא מהשוחט עוף בפנים ומעלה בחוץ, שהרי גם ר' יוחנן הודה ככהאי גוונא שפטור. ואם סובר רב חייא שכשם שהשוחט עוף בפנים פטור כך יש לפטור את השוחט בלילה בחוץ, היה לו להקשות על ר' יוחנן מדידה, מדוע

ששחוט פנים "הקודש מקבלם" (כי הם "פסולו בקודש", ואם עלו לא ירדו), מה שאין כן שחוט חוץ. הגמ' מבארת את הנפקא מינה בין רבי לראב"ש: "אמר זעירי: שחיטת לילה איכא בינייהו". פירוש: שחיטת לילה בפנים היא בגדר "הקודש מקבלו", ואם עלה לא ירד (וכדעת ר' שמעון. תוס' שם ד"ה שחיטת), ולפי טעם זה יש לחייב עליה בחוץ, ומאידך לא היתה לקרבן זה שעת הכושר, ולפי טעם זה המעלה אותה בחוץ פטור.

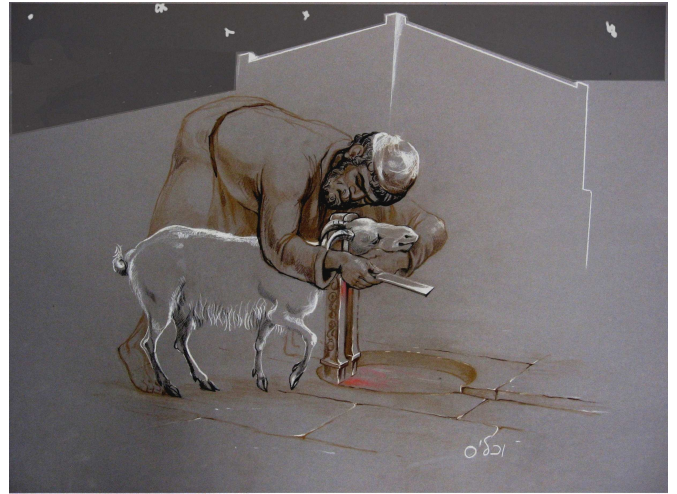
מסוגיה זו נראה שלא כר' יוחנן, ששחיטת לילה בפנים – המעלה אותה בחוץ פטור לדעת ר' יהודה. אלא שדברי רבי וראב"ש נאמרו אליבא דריה"ג, שסובר שאין חיוב על העלאת שחוט חוץ, ואילו ר' יוחנן אמר את דבריו אליבא דחכמים החולקים עליו.

סוגיה נוספת (קיא, ב) דנה במשנה עמומה בה נחלקו תנא קמא ור"ש אודות המעלה בחוץ דבר שנעשתה בו עבודה בפנים, ולא ברור על מה נחלקו. אף כאן פירש זעירי⁷: "שחיטת בהמה בלילה איכא בינייהו": לדעת תנא קמא השוחט בלילה בפנים ומעלה בחוץ פטור, והשוחט בלילה בחוץ ומעלה בחוץ חייב, ואילו ר"ש מחייב בכל מקרה. ופירש רש"י (ד"ה שחיטת לילה וד"ה חייבין), שתנא קמא הוא ר' יהודה, הסובר ששחיטת לילה שעלתה תרד, ור"ש הולך לשיטתו שלא תרד. דברי זעירי נאמרו כשיטת חכמים, שמחייבים על שחיטת חוץ (והידש שאפילו בלילה הדין כך), ובכל זאת נקט ששחיטת לילה בפנים אין חייבים עליה לדעה שתרד, ולא כר' יוחנן. וכך נקטו תוס' (קח, א ד"ה שחיטת) בפשטות, על פי סוגיה זו, "דאפילו רבנן דמחייבי שוחט בחוץ ומעלה בחוץ – מודו בשוחט בלילה בפנים ומעלה בחוץ דפטור לר' יהודה"⁸.

בשתי הסוגיות מופיעה אחרי דעת זעירי דעתו של רבה⁹, שמציין נפקא מינה אחרת בין הדעות, לגבי קבלה בכלי חול (שגם בה נחלקו ר"ש ור' יהודה האם תרד, עיין במערכה הקודמת). לכאורה מקרה זה עדיף משחיטת לילה, שכן השחיטה היתה כהלכתה והתקלה התרחשה רק בקבלה, ומסתבר שלדעת ר' יוחנן אף בזה "לא תהא פחותה משוחט בחוץ ומעלה בחוץ"¹⁰, ואם כן גם רבה חולק על ר' יוחנן. אולם בעל 'מים קדושים' (קיא, ב) כותב שרבה סובר כר' יוחנן, ולכן נחלק על זעירי¹¹.

פסק הרמב"ם

בהל' מעשה הקרבנות (יח, יז) פסק הרמב"ם: "שחט בפנים

השוחט בלילה בפנים ומעלה בחוץ. רבי יוחנן סובר שאפילו לדעת רבי יהודה, שקרבן שנשחט בלילה ועלה למזבח – ירד, אם הוציאו מחוץ לעזרה והעלהו – חייבים חטאת על העלאתו בחוץ, כדין המעלה קרבן כשר. זעירי חולק על כך, ופסק הרמב"ם כמותו.

קושיית הגמרא

רב חייא בר אבין מקשה על ר' יוחנן מדין עוף שנשחט בפנים, שאין חייבים על העלאתו בחוץ, למרות שאם נשחט בחוץ – חייבים על העלאתו. מכאן, שהחידוש במעלה שחוט חוץ מוגבל לשחיטת חוץ בלבד, ואין ללמוד ממנו דבר על קרבנות פסולים בפנים.

הגמ' אומרת בתחילה "תויבתא" דר' יוחנן. בלשון שניה הגמ' מתרצת, שעוף שנשחט בפנים פסולו חמור יותר משחיטת לילה בפנים, שכן שחיטת עוף קדשים היא כעין הריגה, ולא מצינו שחיטת עוף בפנים כלל. לעומת זאת שחיטת לילה איננה פגם בעצם השחיטה, אלא רק מבחינת הזמן⁵.

הסוגיות המקבילות

בגמ' להלן קח, א נדונה מחלוקת ר' יוסי הגלילי וחכמים אודות העלאת שחוט חוץ. ריה"ג (במשנה שם ק, א) טען שאין חייבים על כך, כי קרבן שנשחט בחוץ נפסל בכך, וכנגד זה השיבו חכמים, שגם שחוט פנים שהוצאו כבר נפסלו בהוצאתם ובכל זאת חייבים על העלאתם בחוץ. במענה לסברה זו השיב רבי (בברייתא קח, א), שיש לחלק בין שחוט פנים, שהיתה להם שעת הכושר ולכן ראוי לחייב על העלאתם בחוץ, לבין שחוט חוץ, שלא היתה להם שעת הכושר להקרבה. ר' אלעזר בר' שמעון השיב אחרת,

5. רש"י (ד"ה מיקטל קטליה) מסביר שהפסול בשחיטת לילה קל יותר כי מצינו שחיטת לילה בחולין, ועל כך העיר בשטמ"ק אות כו (והובא בחק נתן בשם ריב"א), שגם שחיטת עוף מצינו בחולין, אלא הגורם הקובע הוא שפסול לילה הוא "פסול מחמת דבר אחר".

6. לכאורה תשובתו מתבקשת, ותמה רעק"א בתוספותיו למשנה יג, א על חכמים שלא חילקו בכך, ועיין מערכה רעט.

7. תוס' (קח, א ד"ה שחיטת) מצייעים שכאן עיקר דבריו, ואגב לשונו כאן אמר גם לשון דומה בעניין מחלוקת רבי וראב"ש.

8. במסקנת הסוגיה התפרשה מחלוקת ת"ק ור"ש באופן אחר, וכך יכול להסביר אותה ר' יוחנן. מכל מקום כתב הכסף משנה (הל' מעה"ק יח, יז), שמן הסתם זעירי העמיד את המחלוקת באופן שדעת תנא קמא תתאים למה שמסתבר לו להלכה.

9. בגמ' קח, א "רבה" ואילו בקיא, ב "רבא", ותוס' (קח, א ד"ה שחיטת) כותבים "רבה" לגבי שתי הסוגיות, וכן הוא בכח"י מינכן.

10. ראה לעיל הערה 4.

11. אך בליקוטי הלכות כתב שמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי.

היא, אלא אנו דנים האם הקרבן בכללו ראוי, וקרבן זה ראוי מפני שהוא ראוי לבוא לאהל מועד למחרת.

תוס' (קיא,ב ד"ה השוחט) מקשים על כך, במה שונה שחיטת לילה בחוץ משלמים ששחטן בחוץ לפני פתיחת דלתות ההיכל (יומא סב,ב), שפטור עליהן מפני שאינם ראויים כעת בפנים? ומתרצים ש"לילה אינו מחוסר זמן" (כדברי הגמ' לעיל יב,א), והרי זה שונה מדלתות סגורות, שהוא מחוסר מעשה. על פי זה צריך להעמיד כאן במקרה מיוחד שהדלתות נפתחו בלילה (שפת אמת וליקוטי הלכות), או שנעמיד את הגמ' כאן בקרבנות אחרים מלבד שלמים, וכפי השיטה שדין פתיחת הדלתות נאמר בשלמים בלבד (שפת אמת, ועיין שערי היכל למסכת יומא, מערכה קמז).

לגבי העלאת לילה בחוץ מוסיף רש"י: "ובהעלאתו נמי חייב דהא כתיב ואליהם תאמר". נראה שכוונתו לומר, שמכיוון שחייב על שחיטת הלילה – חייב גם על העלאת בלילה (זבחי צדק), שכן ההיקש "ואליהם תאמר" (להלן קז,א) מלמד שכל שחייב על שחיטתו – חייב על העלאתו. אם כן, רש"י מפרש את המשפט: "שחט בחוץ בלילה והעלה בחוץ" שאף ההעלאת היתה בלילה. כך משמע גם מתוס' (ד"ה השוחט): "שחט בחוץ בלילה והעלה בחוץ אמאי חייב, ומאי שנא משלמים ששחטן בחוץ קודם פתיחת דלתות ההיכל".

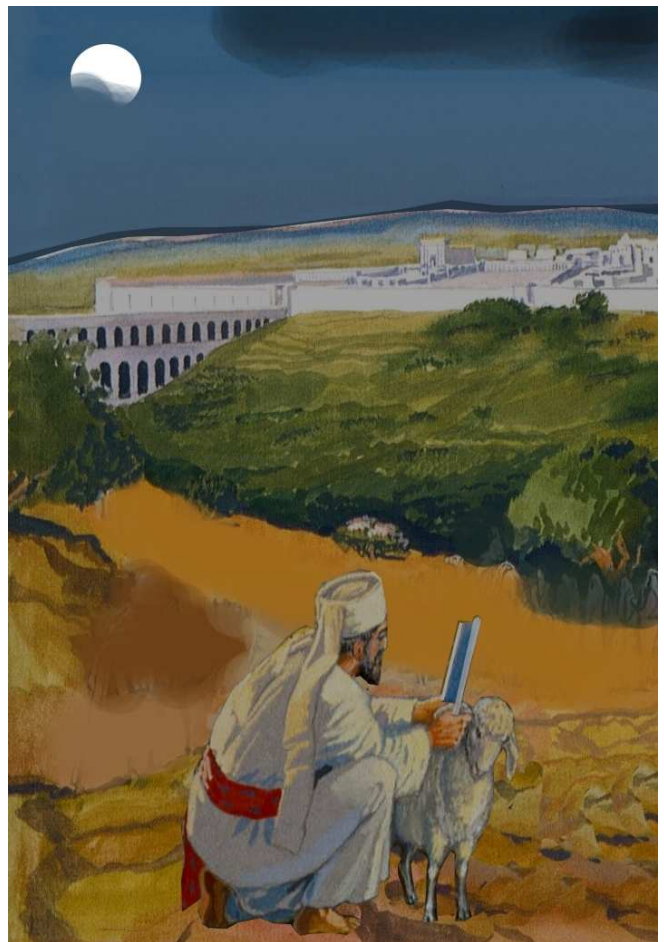
הרמב"ם (הל' מעשה הקרבנות יח,ז) פוסק: "השוחט בחוץ בלילה – חייב, הואיל והשחיטה בלילה כשרה בחוץ. וכן אם העלה בלילה מזה ששחט בחוץ בלילה – חייב על ההעלייה", וכפירוש רש"י ותוס'.

הראב"ד על אתר השיגו, וכתב שהשוחט בחוץ בלילה ומעלה חייב רק על העלאת ביום: "שהשוחט בחוץ בלילה... כששחט בחוץ... הלא כבר נפסל בשחיטתו ואף על פי כן חייב על העלאתו, מה לי חד פסולא דחוץ מה לי תרי פסולי חוץ... אבל שחט בחוץ בלילה והעלה בחוץ בלילה – לדברי הכל פטור". פירוש: החידוש בדין העלאת שחוט בחוץ איננו שלא אכפת לנו אם הקרבן ראוי. החידוש הוא שאף על פי שהשחיטה בחוץ פוסלת – אנו מתעלמים מפסולי השחיטה, וממילא אין הבדל אם בשחיטה היה גם פסול נוסף של לילה, אבל לעניין ההעלאת עצמה עדיין קיימת דרישה שהיא תיעשה בצורה ראויה, ולא בלילה.

רבים תמהו על סברת הראב"ד: מה הגריעותא בהעלאת בהמה בלילה? הרי גם במקדש יש העלאת אברים ופדרים בלילה! (אור שמח, ומקדש דוד סי' כו,ו, ועוד), ויש שכתבו שכוונתו לזריקת הדם דווקא (זבחי אפרים). גם מבחינת פשט הגמ', כתבו נושאי הכלים שלשון הגמ' משמעה כרמב"ם.

נחלקו המפרשים בהבנת דעת הראב"ד באשר לחיוב על השחיטה עצמה בלילה. מרוב המפרשים (ר"י קורקוס, כסף משנה, ובפרט בלחם משנה) משתמע, שלדעתם הראב"ד

בלילה והעלה בחוץ – פטור, לפי שלא העלה אלא דבר פסול, שאין לך שחיטה כשרה בלילה במקדש. וכן אם קיבל בכלי חול בפנים וזרק בחוץ – פטור. הרמב"ם פוסק שלא כר' יוחנן, אלא כזעירי וכרבה, שהשוחט בלילה בפנים או מקבל בכלי חול בפנים פטור על העלאתו בחוץ, וזאת בהתאם למה שפסק כר' יהודה, שאם עלו – ירדו (הל' פסולי המוקדשין ג,ו). הטעם לפסק זה, מפני שהגמ' העלתה את דברי ר' יוחנן ב"תיובתא", וגם תשובתה באיבעית אימא היא תירוצ דחוק (ר"י קורקוס וכסף משנה)¹².

השוחט בחוץ בלילה. לדעת רוב הראשונים, השוחט בחוץ בלילה חייב על איסור השחיטה בחוץ, מפני שבשוחט בחוץ איננו דנים האם שחיטתו זו כשרה בפנים, אלא האם הקרבן שאותו הוא שוחט ראוי בכללו בפנים.

שוחט בחוץ ומעלה בחוץ בלילה

מחלוקת האמוראים מתמקדת בשוחט בלילה בפנים ומעלה בחוץ. באשר לשוחט בחוץ בלילה, אומרת הגמ' (קיא,ב): "שחט בחוץ בלילה והעלה בחוץ – חייב" לכל הדעות. רש"י (ד"ה שחט בחוץ) מסביר שהשוחט חייב "דבשחיטת חוץ לא שנא לילה מיום, דהא ראוי הוא לבא אל פתח אהל מועד למחר". פירוש: בשחיטה בחוץ איננו דנים האם השחיטה כשרה לקרבן, שהרי כל שחיטה בחוץ פסולה

12. הריק"ו הוסיף טעם, שזעירי הוא רבו של ר' יוחנן, והדברים מוקשים, עיין ב'מקורות וציונים' במהדור' פרנקל שם. לא הוזכר במפרשים אלו שרבה נוקט כר' יוחנן.

ראויים כלל. זעירי חולק על ר' יוחנן, וסובר שכל קרבן שאינו מתקבל בפנים כשיעלה למזבח – אין חייבים על העלאתו בחוץ. דעת רבה בשאלה זו אינה ברורה לגמרי, וגם הגמ' כאן אינה מכריעה בה באופן חד משמעי. להלכה נפסק כדעת זעירי (רמב"ם).

השוחט בלילה בחוץ – דעת רוב הראשונים שחייב (רש"י תוס' ורמב"ם), ואף על פי שהלילה אינו ראוי לשחיטת קדשים – אין זה בגדר מחוסר זמן (תוס'). יש שהתנו זאת בכך שדלתות ההיכל תהיינה פתוחות (ליקוטי הלכות). הראב"ד, להבנת הרדב"ז, פוטר בכל מקרה.

המעלה בחוץ בלילה – דעת רוב הראשונים שחייב, וזוהי הדעה המקובלת באחרונים. הראב"ד פוטר, ויש אומרים שכוונתו לזריקת דם בלבד (זבחי אפרים).

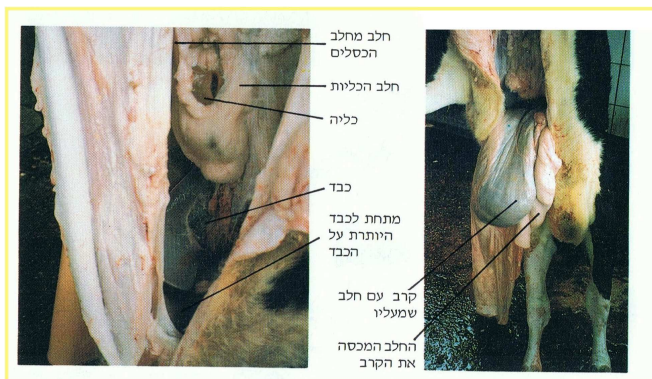
מודה שהשוחט בלילה בחוץ חייב על השחיטה, וכדעת רש"י ותוס' הנ"ל, ונחלק רק על חיוב ההעלאה. אולם הרדב"ז סובר שהראב"ד נחלק אף בשחיטה עצמה, ולדעתו הדיון בגמ' אינו אלא על חיובו של המעלה ביום את מה שנשחט בלילה, וכן כתבו בקרן אורה (קיא,ב) ובזבחי אפרים (כאן)¹³. יש אומרים שהראב"ד למד זאת מדין פתיחת הדלתות, ואינו סובר כתוס' לחלק בין מחוסר זמן למחוסר מעשה (זבחי צדק).

סיכום

דעת ר' יוחנן, שקרבן שנשחט בלילה בפנים והועלה בחוץ – חייבים על העלאתו, ואפילו לדעה שאם עלה למזבח – ירד (רש"י ותוס'). לדעתו, הדיון שאין חייבים על העלאת דבר שאין פסולו בקודש נאמר על קרבנות שמלכתחילה אינם

מערכה רב. אימורי קדשים קלים שהעלן למזבח לפני זריקת הדם (פה,א-ב)

המזבח ליעשות לחמו ואין מורידין אותו. נראה, אם כן, שכוונת הדברים כן: אמנם טרם נזרק הדם, אבל אימורים אלה עומדים בסופו של דבר לעלות למזבח, ולכן ראויים הם כשעלו להחשב כ"לחמו" (ועיין במערכה קצח).

האימורים: החלב, הכליות ויתרת הכבד. הצילום לקוח מספר 'המאור' על מסכת חולין, באדיבות המחבר, הרב י.מ. לוינגר.

האם דברי עולא מוסכמים?

רבי זירא מוכיח כדברי עולא ממשנתנו¹, בה אומר ר' שמעון שקרבן שנשפך דמו, או יצא דמו אל מחוץ לקלעים, ועלה הקרבן למזבח – לא ירד, ומוכח שקרבן מתקבל במזבח עוד בטרם זריקת דמו. "ומה התם דאם בא לזרוק – אין לו לזרוק, אמרת אם עלו לא ירדו; הכא, דאם בא לזרוק – זורק, לא כל שכן!". אולם הגמ' דוחה את הראיה, שניתן

קיים הבל עקרוני בין קדשי קדשים לקדשים קלים: קדשי קדשים מיועדים מתחילתם להקרבה, ולכן הנהנה מהם לפני זריקת דמם הרי זה מועל בקדשים. לאחר זריקת הדם, האימורים המיועדים להקטרה נשארים בקדושתם, ואילו הבשר מותר לאכילת כהנים. קדשים קלים, לעומת זאת, אינם מוגדרים כ"קדשי ה'", והנהנה מהם קודם זריקת הדם אינו נחשב כמועל בקדשים, ורק לאחר זריקת הדם חל דין מעילה על אימוריהם (עיין רש"י פג,ב ד"ה אימורי).

על רקע זה עולה השאלה: אימורי קדשים קלים שעלו למזבח לפני זריקת הדם, האם הם נחשבים "ראויים למזבח" לעניין דין "אם עלו לא ירדו", ומה ייעשה בהם?

עולא: האימורים שעלו - לא ירדו

עולא מחדש שאימורי קדשים קלים שעלו למזבח לפני שנזרק דמם – לא ירדו, "נעשו לחמו של מזבח". החידוש המרכזי בדבריו הוא שהיה מקום להחשיב את האימורים הללו כדבר שאינו ראוי למזבח, כאמור, ובכל זאת לא ירדו. הגמ' (פג,ב) מסבירה את ההבדל בין מקרה זה לבין קומץ שטרם נתקדש בכלי, עליו אמר רב פפא שנחשב "אינו ראוי למזבח": המעשה החסר להקדשת האימורים הוא זריקת הדם, שאינו מעשה בגוף האימורים עצמם, מה שאין כן בקומץ.

מה פשר הנימוק "נעשו לחמו של מזבח"? (אין לביטוי זה אח ורע בש"ס פרט להקשר זה של אימורים). רש"י (פג,א ד"ה המזבח מקדש) כותב אותו כטעם לדין הכללי של קידוש פסולים במזבח: "אפילו דבר פסול שעלה למזבח קדשו

¹ למעוטי, בסופו) ושטמ"ק (פה,א אות ב) פירשו זאת כאן כקושיה: מה החידוש בדבריו? הדבר תלוי בשאלה האם החידוש של האמורא מפורש במשנה או רק רמז בה (עיין יד מלאכי, כללי התלמוד, כלל ס-סא).

¹³ פירוש הרדב"ז לספר עבודה נדפס לראשונה במהדו' פרנקל, וחיידושו לא נדונו באחרונים, ופעמים רבות כיוונו לדבריו מדעת עצמם.

¹ לשונו: "אף אנו נמי תנינא", ובדרך כלל הוא לשון סיוע, אולם תוס' (פג,ב ד"ה